

Наприкінці листопада 1918 р. приймається рішення, за яким всі військові команди, що діяли у ЗУНР, мали бути забезпечені спеціальними польовими судами. Під їх юрисдикцію потрапляли як військовослужбовці, так і цивільні особи, які вчинили злочини проти державної безпеки. Затвердження смертних вироків, винесених у судовому порядку, перебувало у компетенції уряду республіки. Було відновлено роботу адвокатури. На території ЗУНР також діяли «Державна прокуратура», головою якої став Генеральний прокурор, та нотаріат.

Одержано 30.10.2018

УДК 347.77/.78:025.5

Майя Вікторівна ІВАНОВА,

науковий співробітник відділу з охорони інтелектуальної власності
Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського

ІНФОРМАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

У статті 19 «Загальної декларації прав людини» (1948) зазначається, що кожна людина має право одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів; в ст. 27 передбачено право на захист моральних і матеріальних інтересів людини, що є результатом наукових, літературних або художніх праць, автором яких вона є.

В умовах сучасного розвитку нашої держави, переходу до інформаційного суспільства, інформація стає одним із основних продуктів суспільства, яка має бути якісною, оперативною і відповідати потребам розвитку цього суспільства. В главі 15 Цивільного кодексу України (ЦК України) закріплюється, що інформація – це будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді (ст. 200), яка належить до нематеріальних благ, до яких законодавством віднесено також результати творчої діяльності (ст. 199) і особисті немайнові блага (ст. 201).

О. О. Лисенко підкреслює, що однією з необхідних умов існування як окремої людини, так і людського суспільства в цілому є інформація та інфраструктура, що забезпечує можливість обміну інформацією між людьми. За її словами, інформація стала одним із найбільш ефективних засобів управління поведінкою людей, формування їх ставлення до навколишньої дійсності. Інформаційна дія є основним способом навчання і виховання людини, у зв'язку з чим вона використовується як основа механізмів соціального регулювання поведінки членів суспільства у всіх сферах його життєдіяльності [1, с. 17].

Указом Президента України від 25 серпня 2015 року № 501/2015 було затверджено Національну стратегію у сфері прав людини. В Указі передбачений розділ щодо забезпечення свободи думки і слова, вираження поглядів і переконань, доступу до інформації та вільного розвитку особистості, в якому звертається увагу на низьку проблем, які залишаються нерегульованими: надмірне державне регулювання інформаційних відносин; державна пропаганда та обмеження на публічні висловлювання з окремих питань; неналежна практика реалізації законодавства у сфері доступу до інформації, в тому числі публічної інформації; відсутність гарантованого доступу кожного до інформаційних ресурсів, зокрема до мережі Інтернет. Очікуваними результатами передбачається забезпечення ефективного доступу до інформації, у тому числі публічної інформації; забезпечення системи гарантій доступу кожного до інформаційних ресурсів, зокрема до мережі Інтернет тощо.

Інформація пов'язана з інтелектуальною діяльністю може мати будь-які форми зовнішнього відображення, придатні для сприйняття особою безпосередньо чи за допомогою технічних засобів. Як результат інтелектуальної діяльності людини, інформація може існувати як самостійний об'єкт, так і у формі результатів творчості, які охороняються системою права інтелектуальної власності. Концепція інформації як результату інтелектуальної діяльності дозволяє екстраполювати на інформаційні відносини приватноправового характеру окремі положення законодавства про інтелектуальну власність [2, с. 17].

А. І. Марущак акцентуючи увагу на ознаках інформації, вказує, що підставами виникнення права власності на інформацію є: створення інформації своїми силами і за свій рахунок; договір на створення інформації; договір, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи [3, с. 33–36]. Аналогічні підстави існують при створенні об'єктів інтелектуальної власності.

Б. М. Гоголь, вивчаючи питання права на інформацію, зазначає, що інформація може виступати в якості об'єкта права інтелектуальної власності (нематеріальних результатів інтелектуальної діяльності людини, що існують у будь-якій формі, доступній для сприйняття людиною чи технічним пристроєм) та особистого немайнового блага (честі, гідності, ділової репутації, імені особи тощо) [4, с. 5].

Визначаючи інформацію як об'єкт прав і інтересів особи, О. О. Тихомиров інформаційні правовідносини поділяє на дві групи із істотними відмінностями у правомочностях. На його думку, до першої групи, відносяться «позитивні інформаційні свободи» з центральним правом на інформацію, що виходять із природних, об'єктивно притаманних інформації властивостей та особистих потреб в інформації – право на інформацію; право на достовірну інформацію про стан довкілля, про якість харчових продуктів тощо. До другої групи відносяться «негативні інформаційні свободи» (право на таємницю особистого життя, право на таємницю про стан здоров'я, право на таємницю донорства тощо), чим забезпечується захист конфіденційності певної інформації про особу та її діяльність. Ознаки цієї групи мають і правовідносини щодо комерційної таємниці та ноу-хау, які виступають складовими права інтелектуальної власності. Функція таких правовідносин полягає передусім у захисті охоронюваного законом інтересу особи, яку конфіденційна інформація ідентифікує або, яка фактично контролює конфіденційну інформацію [5, с. 165–166].

Термін «інформація» має широке застосування в сучасному суспільстві, інформація виступає об'єктом охорони цивільного права, може виступати результатом інтелектуальної діяльності та охороняється законодавством як об'єкт інтелектуальної власності. Україна продовжує удосконалювати національне законодавство в сфері права інтелектуальної власності, виходячи з того, що продукти інтелектуальної діяльності усе більше набувають важливого значення в соціально-економічному розвитку держави.

Сучасне інформаційне суспільство передбачає створення, зберігання, поширення і передачу інформації, що стає найважливішою часткою економіки. Побудова правової держави неможлива без належного визначення статусу інформації, її правового режиму, регламентації порядку доступу до інформації, забезпечення належної охорони інформації. Підвищення добробуту людства все більше залежить від здатності отримувати потрібну інформацію та генерувати її в нові знання, які можуть виступати об'єктами права інтелектуальної власності. Результати інтелектуальної діяльності визначають стратегію і тактику соціально-економічного розвитку будь-якої країни.

Список бібліографічних посилань

1. Лисенко О. О. Правовий захист суспільства від шкідливої інформації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Харків, 2011. 19 с.
2. Козинець А. Інтелектуальна власність та інформаційні відносини: теоретичні засади правового регулювання. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 8. С. 16–20.
3. Марущак А. І. Цивільні права на інформацію. *Юридичний вісник*. 2009. № 3. С. 33–36. URL: http://law.nau.edu.ua/images/Nauka/Naukovij_jurnal/2009/statji_n3_12_2009/Marushjak_33.pdf (дата звернення: 22.09.2018).
4. Гоголь Б. М. Право на інформацію в цивільному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2010. 16 с.
5. Тихомиров О. О. «Інформація» у доктрині цивільного права України. *Держава і право*. 2015. Вип. 67. С. 156–167.

Одержано 28.09.2018